Köztisztasági Hivatalt állított fel, hogy siettesse a civilizált városi környezet kialakítását. Kõváry ezt az intézményt is fokozott munkára szólította fel. A köztisztaság nem luxus: „Ha az ember érték, ha a nevelésre fordított pénz befektetett tõke; ha a jólét alapja a munka, s a munkásság feltétele az egészség, a köztisztaság, mi nélkül nincs közegészség".

Az élelmezési gondok enyhítésére árucsarnok építését javasolta, a vendégfogadás civilizáltabb módját pedig egy részvénytársasági modern szálloda építése által vélte megvalósíthatónak. És nemcsak az árucsarnok, a kényelmes szálloda terve mutatta Kõváry modern gondolkodását, hanem elsõsorban az, hogy a város infrastruktúrájának egész rendszerét a korszerûsítés jegyében vázolta fel: vízvezetékrendszert, teljes csatornázást sürgetett, a levegõ tisztaságának védelmére hívta fel a figyelmet 1892-ben.

Röviden szólva: Kõváry László a modern Kolozsvár egyik legkiemelkedõbb építõje, civilizátora volt.

Egyed Ákos

A marosvásárhelyi állami kereskedelmi középiskola történetébõl

A helybeli kereskedelmi és iparkamara 1895. október 1-jei határozata alapján indítványozta, hogy a város küldjön képviseletet a minisztériumba, és kérje egy kereskedelmi középiskola létrehozásának engedélyezését.

A városi tanács az iskolaszék helyeslését tudta maga mögött, amikor azt javasolta az 1896. február 21-én tartott közgyûlésnek, hogy írásban kérvényezze a polgári fiúiskola államosítását és egy állami kereskedelmi középiskola létrehozását, ugyanakkor azt is, hogy a két iskola fenntartási költségeihez évi 7000 forint általánnyal járuljanak hozzá, az építendõ iskolának pedig adjanak telket ingyen. A közgyûlés ezt elfogadta, és megbízta a tanácsot a felterjesztés elkészítésével. Július 25-én beadták a kérvényt, de nem érkezett semmi válasz.

A kereskedelmi és iparkamara azonban semmiképp sem fogadta el azt, hogy a három erdélyi kamara közül csupán az õ kerülete maradjon kereskedelmi középiskola nélkül, és ezután is többször, így 1898. november 18-án, majd 1899. április 28-án átiratot intézett a város vezetõségéhez, megújítva 1895-ben tett javaslatát, melyben – eredeti elképzelése szerint – azt indítványozta, hogy ismételten küldöttség menjen a minisztériumba, és személyesen kérjék az iskolaalapításhoz való jogot.

A városi és a törvényhatósági közgyûlés mindent megtett az ügy érdekében, és nem rajta múlt az, hogy az ügy nem volt sikeres.

1903-ban és 1904-ben a marosvásárhelyi Székely Társaság újra kéri a kereskedelmi középiskola létrehozását. 1906-ban a Székely Társaságok Szövetsége a helyi viszonyok ismeretében szakszerûen megindokolja, hogy a négy vármegyét magában foglaló Székelyföld bajain csakis fejlett kereskedelem és ipar segíthet. Maros vármegye városa 20 000 fõt meghaladó lakosságával, három középfokú iskolájában 1000 tanulóval tökéletesen megfelelt a leendõ kereskedelmi középiskola székhelyének. De kilencévi kérvényezés után sem találták a kérést idõszerûnek, ám a város polgármestere, dr. Bernády György eldöntötte, újra a tanács elé terjeszti az iskola ügyét. Erre a tanács az 1906. június 22-én tartott r. k. Közgyûlés alkalmával megint a minisztériumhoz fordult. A fõispán és a polgármester vezette azt a hatósági bizottsági tagokból alakult küldöttséget, amely eljuttatta a minisztériumhoz a kérvényt, de azért az 1906–1907-es tanévben még mindig nem sikerült megnyitni a marosvásárhelyi iskolát.

Végül a város polgármesterének szóbeli tárgyalásai után, melyet nyomatékosított az 1907. április 4-én benyújtott újabb kérés is, a május 31-én kelt 54372 sz. miniszteri leirat értesíti a tanácsot, hogy „Maros-Vásárhely sz. Kir. Város közönségének az iránti elhatározását, miképp egy községi felsõ kereskedelmi iskolát létesít jóváhagyólag tudomásul vette, illetõleg a kereskedelemügyi miniszter úrral egyetértõen megengedi, hogy a város által fenntartandó községi felsõ kereskedelmi iskola alsó osztályát már folyó évi szeptember hóban megnyithassa."

Székelyföld elsõ ilyen típusú iskolájába kezdettõl fogva olyan sokan jelentkeztek, hogy csak egy részüket tudták felvenni. Saját épület hiányában az intézet az elsõ évben az állami polgári iskola épületében kapott helyet. Az 1908–1909. tanévben az érdeklõdés tovább fokozódott, és így az alsó évfolyamon párhuzamos osztályokat indítottak. Ebben az évben kezdi meg mûködését a Széchenyi Istvánról elnevezett iskolai önképzõkör is.

1909 szeptemberében indult be a leánytagozat. Ez kezdetben sok nehézséggel járt, különösen a saját épület hiányának következtében. Már három évvel ezelõtt – az országban páratlan intézményként – felállították a hároméves nõi felsõ kereskedelmi tanfolyamot, ahol a lányok magántanulók voltak. 1910. szeptember 1-jén megnyílt a Bethlen Kata Egylet leányinternátusa, ahol a vidéki lánytanulók szállást és ellátást kaphattak. Az 1911–1912-es tanévben az iskola végre elfoglalhatta saját kétemeletes épületét. Ez a változás azonban csak rövid idõre oldotta meg a